

پیش بینی نگرش به روابط فرا زناشویی بر اساس هیجان خواهی، هوش اخلاقی و عزت نفس در زنان متاهل

مجله علمی پژوهش در روانشناسی، علوم تربیتی و علوم اجتماعی (سال ششم)
شماره ۲۱ / پاییز ۱۳۹۹ / ص ۵۰-۳۶

پرستو عباس پور تهرانی^۱، مژگان سپاه منصور^۲

^۱ کارشناس ارشد روانشناسی عمومی دانشگاه آزاد تهران مرکز

^۲ دانشیار روانشناسی دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکز

نویسنده مسئول:

پرستو عباس پور تهرانی

چکیده

مقاله حاضر به پیش بینی نگرش به روابط فرا زناشویی بر اساس هیجان خواهی، هوش اخلاقی و عزت نفس در زنان متاهل پرداخته است. مقاله از نوع تحقیق توصیفی بوده که با روش همبستگی انجام شده است. به همین منظور تعداد ۲۵۰ نفر از زنان متاهل مراجعه کننده و شرکت کننده در کلاس های آموزشی مهارت های زندگی در غرب تهران به روش نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند، پرسشنامه نگرش به روابط فرازناشویی واتلی (۲۰۰۶)، هیجان خواهی زاگرم (۱۹۹۸)، هوش اخلاقی لینک و کیل (۲۰۰۵) و عزت نفس روزنبرگ (۲۰۰۳) در بین آنها توزیع شد. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده ها نشان داد، مولفه های هیجان خواهی و هوش اخلاقی (درستکاری، مسئولیت پذیری، دلسوزی و بخشودگی) و عزت نفس با نگرش به روابط فرازناشویی زنان متاهل از لحاظ آماری معنادار است.

کلمات کلیدی: روابط فرازناشویی، هیجان خواهی، هوش اخلاقی، عزت نفس

مقدمه

خانواده مهم ترین نظام اجتماعی است که بر اساس ازدواج بین دو جنس مخالف شکل می گیرد و حفظ و تداوم آن اهمیت زیادی دارد. در خانواده سالم، زن و شوهر نسبت به اصول خانواده تعهد دارند و روابط مبتنی بر برابری و ارزش های انسانی است. نگرش به روابط فرازنشویی عبارت است از هرگونه نگرش روابط جنسی، عاطفی یا شناختی خارج از چارچوب روابط زناشویی که به صورت مخفیانه است (اسنایدر^۱ و همکاران، ۲۰۰۴). خطر بی وفایی در اغلب ازدواج ها وجود دارد و وجود بی وفایی در ازدواج همیشه موجب ضربه شدید روحی به طرفین می شود (اومارزو^۲ و همکاران، ۲۰۱۲). روابط فرازنشویی آشفته گی های زیادی را برای زوجین به وجود می آورد (کارگر خرم آبادی، خدابخش و کیانی، ۲۰۱۷). چنانچه در خانواده ای روابط فرازنشویی روی دهد، بیش از همه همسری که مورد بی وفایی شده، آسیب می بیند و این امر موجب اختلال سلامت روان و از دست دادن تعادل عاطفی و رفتاری وی می شود (هال^۳، ۲۰۱۴). عوامل مختلفی در شکل گیری نگرش به روابط فرازنشویی نقش دارند، یکی از عوامل مرتبط با نگرش به روابط فرازنشویی، هیجان خواهی می باشد. هیجان خواهی یکی از مهم ترین عواملی است که بر تمایل افراد به رفتارهای پر خطر اثر می گذارد. هیجان خواهی به صورت نیاز به تجارب و هیجان های متنوع، جدید و پیچیده و همچنین تمایل به پذیرش خطرات جسمی و اجتماعی برای دستیابی به این گونه تجارب تعریف شده است. از دیگر متغیرهای اثر گذار بر روابط فرازنشویی در زوجین، هوش اخلاقی می باشد، هوش اخلاقی به معنای عمل کردن مبتنی بر اصول، ارزش ها و باورها، راست گویی، استقامت و پافشاری برای حقیقت، وفای به عهد، مسئولیت پذیری برای تصمیمات شخصی، اقرار به اشتباهات و شکست ها، توانایی قبول اشتباهات خود و توانایی بخشش اشتباهات دیگران است (لنیک^۴ و کیل^۵، ۲۰۱۶). امروزه اخلاق، آموزش اخلاقی و هوش اخلاقی به یکی از موضوعات عام در زمینه روانشناسی تبدیل شده است و به واسطه تاثیرات وسیعش بر سایر حیطه ها مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است. (گل محمدیان، بهروزی و یاسمی نژاد، ۲۰۱۵). هوش اخلاقی شامل ابعاد درستکاری، مسئولیت پذیری، دلسوزی و بخشش است. همچنین هوش اخلاقی در فرهنگ های مختلف مشترک می باشد و به معنای توانایی کاربرد اصول اخلاق جهانی در اهداف و مراودات یک فرد از روی قاعده است (رفعتی و همکاران، ۲۰۱۴). از دیگر عواملی که می تواند بر روابط فرازنشویی اثر گذارد، عزت نفس می باشد، عزت نفس از خود ادراک شده با خود پنداره (یک نظر عینی از خود) و خود ایده آل (آنچه شخص با ارزش می داند) نشأت می گیرد به طوری که فاصله میان این دو منجر به به عزت نفس بالا و فاصله زیاد بین آنها منجر به عزت نفس پایین می شود. کاست^۶، بیکر^۷ می گویند: عزت نفس از مهمترین عوامل تعدیل کننده فشارهای روانی اجتماعی است که بر زمینه روابط خانوادگی، تعاملات اجتماعی، تصویر بدنی و احساس خود ارزشمندی استوار است (آبرامس^۸، هوگ^۹، ۲۰۱۳). با توجه به تعاریف بیان شده از متغیرهای مورد بررسی این مقاله به پیش بینی نگرش به روابط فرازنشویی بر اساس هیجان خواهی، هوش اخلاقی و عزت نفس در زنان متأهل پرداخته است. خانواده مهم ترین نهاد جامعه است که سلامت و استحکام آن بر کل جامعه اثر می گذارد و در مقابل وارد شدن هر آفت و زوالی به این نهاد و کارکردهای آن، می تواند به اختلال در نظم و انسجام اجتماعی بیانجامد، بنابراین بررسی آسیب های خانواده از امور مهم و شایسته کنکاش می باشد. یکی از آسیب هایی که بسیاری از خانواده ها با آن مواجه می شوند و باعث اختلال در روابط زناشویی می گردد، نگرش به روابط فرازنشویی در زوجین است. معتبر ترین شاخص آشفته گی زناشویی و نگرش به روابط فرازنشویی، طلاق است (مارک^{۱۰}، جانسن^{۱۱}، ۲۰۱۵). مطابق آمارها در تهران از هر چهار ازدواج یک ازدواج به طلاق ختم می شود و کارشناسان معتقدند آمار طلاق عاطفی دو برابر طلاق رسمی است (صفایی، ۱۳۹۰). بنابراین مواجه با آمار بالای طلاق، نیاز به تحقیقات بیشتر در این زمینه را نشان می دهد و ضرورت بررسی عواملی که باعث افزایش طلاق می شوند نیز لازم است از جمله این عوامل روابط فرازنشویی است که یکی مخرب ترین مسائل در یک رابطه زناشویی است که یکی از عمده ترین دلایل طلاق به شمار می رود (راجرز، ۱۹۹۷، به نقل از گل محمدیان و همکاران، ۱۳۹۴). مسئله رابطه

¹ -Snyder

² -Omarzu

³ -Hall

⁴ -Lennick

⁵ -Kiel

⁶ -Cast

⁷ -Buker

⁸ -Abrams

⁹ -Hogg

¹⁰ -Mark

¹¹ -Janssen

فرازناشویی در ایران مورد غفلت قرار گرفته است. اخیراً در این خصوص پژوهش‌هایی صورت گرفته است اما عوامل زمینه ساز در رابطه با روابط فرازنشویی که می‌توان به هیجان خواهی، هوش اخلاقی و عزت نفس اشاره کرد، مسئله‌ای است که نیاز به بررسی بیشتر دارد. همچنین در پژوهش‌های انجام شده نشان داده شده است که دیدگاه مردان و زنان نسبت به خیانت متفاوت است (اتکینز^۱، ۲۰۰۵). مردانی که دچار خیانت شده بودند نسبت به زنان به طور قابل ملاحظه‌ای از روابط جنسی زناشویی خود ناراضی بودند (گلاس^۲ و وایت^۳، ۲۰۱۶).

زنان به دلیل مسائل عاطفی و مردان به دلیل مسائل جنسی به سمت خیانت کشیده می‌شوند. که منجر به طلاق عاطفی بین زوجین می‌شود. این مشکل ارتباطی در سطح کوچک می‌تواند در بعد وسیع‌تر نیز شیوع و گسترش یابد و ارتباط انسانی را مختل نماید. تاکنون پژوهشی به بررسی نقش هیجان خواهی، هوش اخلاقی و عزت نفس در تمایل به روابط فرازنشویی در زنان متأهل نپرداخته است و این خلا پژوهشی وجود دارد بنابراین پرداختن به تبیین نقش هیجان خواهی، هوش اخلاقی و عزت نفس ضرورت دارد. لیکن مشاوران و روانشناسان خانواده می‌توانند با استفاده از نتایج این پژوهش و پژوهش‌های مشابه در جهت شناسایی عوامل اثرگذار بر تمایل به روابط زناشویی در زوجین استفاده کنند و به منظور پیشگیری از بروز روابط فرازنشویی در زوجین به برگزاری کارگاهها و کلاس‌های آموزشی برای زوجین اقدام کنند. با توجه به مطالب بیان شده و اهمیت نهاد خانواده در جامعه پرداختن به موضوعاتی که باعث تحکیم نظام خانواده می‌شود ضرورت می‌یابد. روابط فرازنشویی^۴ موضوعی است که زوج درمانگران به صورت منظم در کارهای بالینی شان با آن مواجه می‌شوند و می‌تواند تجربه‌ای گیج‌کننده و دردناک برای همه‌ی کسانی باشد که با آن درگیرند، افزون بر این، روابط فرازنشویی یکی از دلایل عمده‌ی طلاق و از هم پاشیدن ازدواج است (اسچیکلفورد^۵، گوتز^۶ و بیسر^۷، ۲۰۰۸). عموم مردم اذعان دارند که هر چند عشق رومانتیک می‌تواند کشش متقابل شدیدی بین زن و مرد جوان به وجود آورد، ولی این عشق معمولاً از عمر چندانی برخوردار نیست و زمانی که شور اولیه آن از بین برود می‌توان انتظار داشت که رابطه‌ی زناشویی نیز که بر اساس چنین عشقی استوار گردیده است، متزلزل شده و از هم بپاشد. روابط فرازنشویی، عبور از فرد از مرز رابطه‌ی زناشویی با برقراری صمیمیت فیزیکی یا عاطفی فرد با فردی خارج از حیطه زناشویی است. روابط فرازنشویی شامل برقراری ارتباط جنسی یک فرد متأهل با جنس مخالف، خارج از چارچوب خانواده (غیر از همسر) است (رفیعی، حاتمی و فروغی، ۱۳۹۴). روابط فرازنشویی بر اساس یک تعریف کلی نقض تعهد رابطه دو نفره است که منجر به شکل‌گیری درجاتی از صمیمیت عاطفی و فیزیکی با فردی خارج از این رابطه می‌شود (مدرسی، زاهدیان و هاشمی محمدآباد، ۱۳۹۳). علی‌رغم این که روابط فرازنشویی یک مفهوم رایج در ازدواج است اما به صورت ناچیزی شناخته شده است و با توجه به تابو بودن مسأله، پیشینه و بررسی روشنی در ارتباط با این موضوع وجود ندارد (آویرام^۸ و آمیچای-هامبورگر^۹، ۲۰۱۵: ۳۴). زارع (۱۳۹۷) در تعیین نقش دلدزدگی زناشویی و هیجان خواهی در پیش‌بینی گرایش به روابط فرازنشویی در زوجین جوان، نشان داد بین دلدزدگی زناشویی، تنوع طلبی، شدت هیجان و هیجان خواهی کل با گرایش به روابط فرازنشویی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. خدا مراد مومنی، کرمی و حویزی زاده گان (۱۳۹۶) در بررسی رابطه هیجان خواهی، عاطفه مثبت و منفی و ناگویی هیجانی با تمایل به روابط فرازنشویی، نشان داد که متغیرهای عاطفه منفی، ناگویی هیجانی و هیجان خواهی به ترتیب ۹۴، ۹۵ و ۹۲ درصد توان پیش‌بینی تمایل به روابط فرازنشویی را دارند. بر این اساس با توجه به بار عاملی متغیرها توان ناگویی هیجانی برای پیش‌بینی تمایل به روابط فرازنشویی از متغیرهای دیگر بیشتر بود. همچنین ارتباط معنی‌داری بین عاطفه مثبت و تمایل به روابط فرازنشویی دیده نشد. همچنین بهادری جهرمی، پایان و دشت بزرگی (۱۳۹۶) در پیش‌بینی تمایل به روابط فرازنشویی در میان پرستاران بر اساس هوش اخلاقی و برخی عوامل زمینه ساز، نتایج نشان داد از بین ابعاد هوش اخلاقی، ابعاد درستکاری و مسؤولیت‌پذیری، با تمایل به روابط فرازنشویی شرکت‌کنندگان ارتباط منفی و معنی‌دار داشتند، اما بین ابعاد بخشودگی و دلسوزی با تمایل به روابط فرازنشویی پرستاران ارتباط معنی‌داری مشاهده نشد. همچنین عوامل فردی و عوامل خانوادگی با تمایل به روابط فرازنشویی پرستاران ارتباط معنی‌دار داشتند.

1- Atkins

2- Glass

3- Wright

4- extra marital relationships

5- Schikelford

6- Goetz

7- Besser

8- Aviram

9- Amichai-Hamburger

رضوانی زاده و اسلانی کتولی (۱۳۹۵) در پیش بینی روابط فرازناشویی از روی سبک دلبستگی، عزت نفس و میزان خود شیفتگی در بین دانشجویان متاهل، به این نتیجه رسید، عزت نفس اجتماعی و خانوادگی توان پیش بینی گرایش افراد به روابط فرازناشویی را دارند. گل محمدیان (۱۳۹۵) در پژوهش خود نشان داد که هوش اخلاقی، هوش معنوی و هوش فرهنگی با عملکرد زنان در خانواده ارتباط معنی داری دارد و مایه ارتباط بهتر با همسر، ابراز عاطفی بیشتر و خودکنترلی بهتر می شود و سرانجام مایه کاهش گرایش به روابط فرا زناشویی می شود. کمال جو، نریمانی، عطا دوخت و ابوالقاسمی (۱۳۹۵) در پیش بینی روابط فرازناشویی بر اساس هوش معنوی، هوش اخلاقی و استفاده از شبکه های مجازی اجتماعی با نقش تعدیل کنندگی جنسیت، نتایج نشان داد که از میان متغیرهای پیش بین هوش معنوی و تراز استفاده از فضای مجازی می توانند رابطه فرازناشویی را به گونه معنی داری پیش بینی کنند. بررسی رگرسیون میانجیگر نشان داد جنسیت، رابطه میان هوش معنوی و اخلاقی با رابطه فرا زناشویی و همچنین میان تراز استفاده از فضای مجازی و رابطه فرا زناشویی را میانجی گری می کند. بارتا^۱ و کین^۲ (۲۰۱۵) در بررسی رابطه بین نگرش به روابط فرازناشویی با هیجان خواهی در زوجین به این نتیجه رسیدند، که میزان هیجانات و سطح کنترل هیجانات با نگرش به روابط فرازناشویی در زنان و مردان متاهل رابطه دارد. لینک و کیل (۲۰۱۴) در بررسی رابطه بین نگرش به خیانت با هوش اخلاقی در بین زنان متاهل نشان دادند که هر چه هوش اخلاقی در فرد بالاتر باشد نگرش به خیانت در وی کاهش می یابد به این معنی که بین نگرش به خیانت با هوش اخلاقی رابطه منفی معنی دار وجود دارد. ولفینگر^۳ و ویلکس^۴ (۲۰۱۳) در پژوهشی که با عنوان همکاران جنس مخالف، هوش اخلاقی و نگرش به خیانت زناشویی انجام داد، به این نتیجه رسید که داشتن یک شریک جنسی بی وفا، باعث می شود که مردان در محیط کار با همکاران جنس مخالف روابط خارج از عرف داشته باشند همچنین بین هوش اخلاقی با نگرش به خیانت رابطه معنی دار وجود دارد. گلاس و رایت^۵ (۲۰۱۶) معتقدند نگرش به خیانت زناشویی عمده ترین دلیلی است که زوجین را برای طلاق به کلینیک های مشاوره خانواده می آورد. همچنین حدود ۴۰ درصد از افرادی که در آمریکا طلاق گرفته اند، گزارش کرده اند که در طول زندگی زناشویی حداقل یک بار درگیر روابط خارج از حیطه زناشویی شده اند. خیانت زناشویی می تواند پیامدهای هیجانی شدیدی در زوجین ایجاد کند. روان درمانگران گزارش می کنند که همسرانی که به آن ها خیانت شده است، اغلب احساساتی مانند خشم، عزت نفس پایین، پامال شدن، افسردگی و درماندگی را تجربه می کنند. همسران عهدشکن نیز با احساساتی نظری شرم، احساس گناه، تردید، عصبانیت و ناامیدی دست به گریبان هستند.

جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه زنان متاهل مراجعه کننده به مرکز سرای محله منطقه ۲ تهران در سال ۹۹-۱۳۹۸ در شهر تهران بوده است. به منظور نمونه گیری و مشخص کردن تعداد حجم نمونه در تحقیقات همبستگی حداقل نمونه مورد نظر ۳۰ نفر می باشد (دلاور، ۱۳۹۳). بر این اساس به دلیل احتمال خطا در نمونه گیری و یا عدم بازگشت تعدادی از پرسشنامه ها و قابل بررسی نبودن آنها، به منظور نمونه گیری تعداد ۲۵۰ نفر از زنان متاهلی که بیش از یک سال از ازدواج آنها گذشته و مراجعه کننده به سرای محله ستارخان و سرای محله شهرآرا در منطقه ۲ تهران به روش نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند.

ابزار پژوهش :

پرسشنامه نگرش به روابط فرازناشویی

این مقیاس یک ابزار دوازده سؤالی است که توسط واتلی (۲۰۰۶) ساخته شده است و با ارزیابی شدت رابطه فرد با شخصی خارج از رابطه زناشویی را می سنجد و نمره گذاری آن به صورت طیف لیکرت از ۱ تا ۷ است. حداقل و حداکثر امتیاز این پرسشنامه ۱۲ و ۸۴ می باشد. هر چه امتیاز حاصل شده از این پرسشنامه بیشتر باشد، نشان دهنده میزان بیشتر پذیرش خیانت و نگرش مثبت به خیانت خواهد بود و بالعکس. آلفای کرونباخ این پرسشنامه در مطالعه عبدالله زاده (۲۰۱۰) ۰/۸۴ تایید شده است. ضریب بازآزمایی حاصل از اجرای این آزمون نیز ۰/۸۷/سنجیده شده است (سیدعلی تبار و همکاران، در دست داوری، ۱۳۹۱). جهت بررسی روایی این آزمون در ایران، از روایی ملاکی از (نوع واگرا) استفاده شده است. به همین منظور، پرسش نامه جهت گیری مذهبی آلپورت به کار گرفته شد. روایی واگرا با جهت گیری مذهبی درونی، ۰/۲۹ و با جهت گیری مذهبی بیرونی ۰/۱۶ به دست آمد (سیدعلی تبار و همکاران، ۱۳۹۱).

¹ -Barta

² -Kiene

³ -Wolfinger

⁴ -Wilcox

⁵ -Wright

پرسشنامه هیجان خواهی

این پرسشنامه توسط زاکرمن (۱۹۹۸) ساخته شده است. این پرسشنامه شامل ۴۰ ماده دو عبارتی است که نمره کل افراد از ۰ تا ۴۰ می تواند باشد. به منظور برآورد اعتبار این پرسشنامه، شيرازی (۱۳۸۷) از فرمول آلفای کرونباخ استفاده کرد. تمام ماده‌ها از نظر قدرت تشخیص، معنادار هستند. در این مقیاس کلی، چهار مقیاس فرعی وجود دارد که هر یک ۱۰ سوال را شامل می شود. مقیاسهای فرعی عبارتند از: ۱) ماجراجویی ۲) تجربه خواهی ۳) عدم بازداری ۴) ملال پذیری. برای تعیین نمره خود در هر یک از مقیاس های فرعی، تعداد پاسخ هایی را که با پاسخهای شما مطابقت می کند جمع بزنید. لازم به ذکر است که در ایران پایایی ابزار هیجان خواهی زاکرمن نیز با استفاده از فرمول کودر ریچاردسون برابر ۸۵ درصد محاسبه شده است (به نقل از محبوبی، ۱۳۹۰، پرسشنامه).

پرسشنامه هوش اخلاقی

این پرسشنامه توسط لنیک و کیل^۱ در سال ۲۰۰۵ تدوین شد. همچنین هوش اخلاقی به عنوان توانایی کاربرد اصول اخلاق جهانی در اخلاقیات، اهداف و مراودات یک فرد از روی قاعده است (لنیک و کیل، ۲۰۰۵). یک برداشت از این تعریف، آن است که اخلاقیات به عنوان اولویت است، یعنی بدان معنا که افراد دارای تمایل ذاتی برای فعالیت با درستی، مسئولیت، دلسوزی و بخشندگی دارند. هوش اخلاقی اعتقاد عمیق فرد و ارزش های اوست که تمامی افکار و فعالیت ها را هدایت می کند و فرایند تصمیم گیری اخلاقی مشروط به عوامل دموگرافیکی چون جنسیت، نژاد، ملیت یا فعالیت مذهبی نیست. (فورد و ریچاردسون، ۱۹۹۴ به نقل ستوده، ۱۳۹۵: ۷۵). پرسشنامه هوش اخلاقی شامل ۴۰ عبارت است. که در برگیرنده چهار مولفه درستکاری (سؤال ۱ تا ۱۰)، مسئولیت پذیری (سؤال ۱۱ تا ۲۰)، دلسوزی (سؤال ۲۱ تا ۳۰) و بخشودگی (سؤال ۳۱ تا ۴۰) است. شیوه نمره گذاری این پرسشنامه براساس طیف ۵ درجه ای لیکرت است. در این پرسشنامه هر پاسخ دهنده در مجموع امتیازی بین حداقل ۴۰ و حداکثر ۲۰۰ کسب می کند که با تقسیم آن بر ۲ امتیاز نهایی هوش اخلاقی وی امتیازی بین ۲۰ تا ۱۰۰ خواهند بود. در نهایت امتیاز ۹۰ الی ۱۰۰ امتیاز عالی، امتیاز ۸۰ الی ۸۹ امتیاز خیلی خوب، امتیاز ۷۰ الی ۷۹ امتیاز خوب و امتیاز ۶۹ و کمتر از آن ضعیف است. بهرامی و همکاران (۱۳۹۰) روایی صوری و محتوایی این پرسشنامه را تایید کردند و ضریب آلفای کرونباخ آن را ۰/۸۹ گزارش نمودند. دهقانی و همکاران (۱۳۹۴) پایایی این پرسشنامه را توسط آلفای کرونباخ ۰/۸۲ نشان داد.

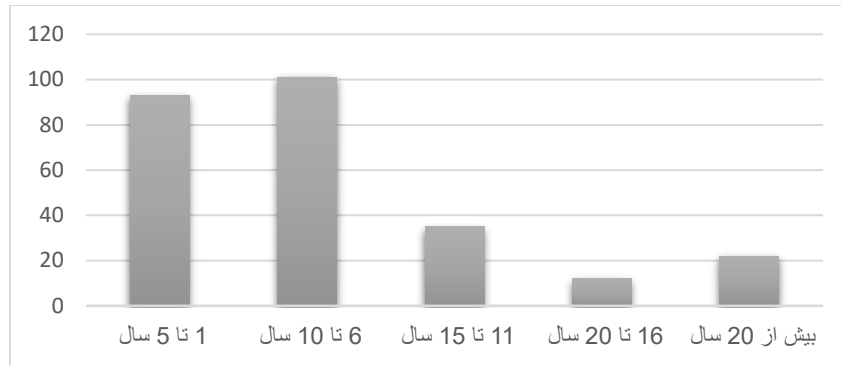
پرسشنامه عزت نفس

پرسشنامه عزت نفس روزنبرگ این مقیاس شامل ۱۰ عبارت کلی است که میزان رضایت از زندگی و داشتن احساس خوب در مورد خود را می سنجد (صلصالی و سیلورستون، ۲۰۰۳). شیوه نمره گذاری این مقیاس به این ترتیب است: پاسخ موافق به هر یک از عبارت های ۱ تا ۵، (+۱)؛ پاسخ مخالف به هر یک از عبارت های ۱ تا ۵، (-۱)؛ پاسخ موافق به هر یک از عبارت های ۶ تا ۱۰، (+۱)؛ و پاسخ مخالف به هر یک از عبارت های ۶ تا ۱۰، (-۱) دریافت می کند. جمع جبری کل نمرات را به دست می آوریم. نمره بالاتر از صفر نشان دهنده عزت نفس بالا و نمره کمتر از صفر نشان دهنده عزت نفس پایین است. نمره (+۱۰) نشان دهنده عزت نفس خیلی بالا و نمره (-۱۰) نشان دهنده عزت نفس خیلی پایین می باشد. بنابراین، هر چه نمره بالاتر باشد، به همان اندازه سطح عزت نفس بالاتر خواهد بود و برعکس (گنجی، ۱۳۸۱). دامنه نمرات بین (-۱۰) و (+۱۰) قرار دارد. روزنبرگ باز پدیدآوری مقیاس را ۰/۹ و مقیاس پذیری آن را ۰/۷ گزارش کرده است (صلصالی و سیلورستون، ۲۰۰۳). ضرایب آلفای کرونباخ برای این مقیاس در نوبت اول ۰/۸۷ برای مردان و ۰/۸۶ برای زنان و در نوبت دوم، ۰/۸۸ برای مردان و ۰/۸۷ برای زنان محاسبه شده است (ماکیکانگاس و همکاران، ۲۰۰۴). در ایران همبستگی آزمون مجدد در دامنه ۰/۸۸ - ۰/۸۲ و ضریب همسانی درونی یا آلفای کرونباخ در دامنه ۰/۸۸ - ۰/۷۷ قرار دارد (علیزاده، ۱۳۸۲).

تجزیه و تحلیل داده ها

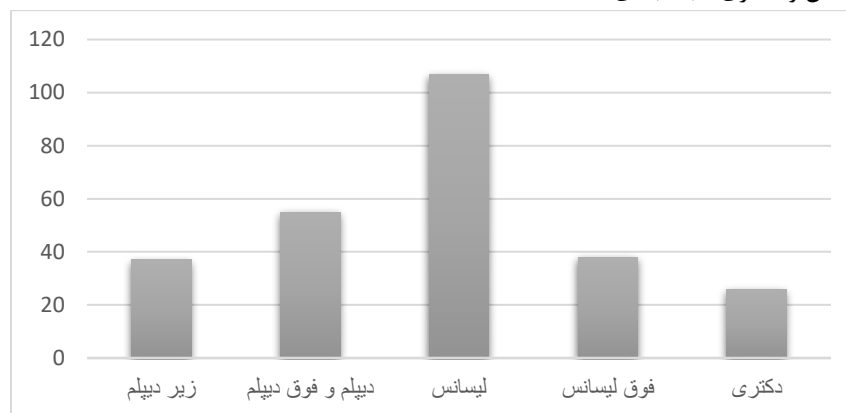
به منظور آشنایی با وضعیت زنان متاهل به تفکیک مدت ازدواج در نمودار (۱) نشان داده شده است؛ تعداد افراد نمونه در پنج دسته صاحب بین یک تا پنج سال، تا بیش از ۲۰ سال از زمان ازدواج طبقه بندی شده است.

1. Lennick and Kiel

نمودار (۱) فراوانی افراد نمونه به تفکیک مدت ازدواج

در ادامه زنان متأهل به تفکیک میزان تحصیلات در نمودار (۲) نشان داده شده است؛ تعداد افراد نمونه در پنج دسته زیردپلم، دپلم و فوق دپلم، لیسانس، فوق لیسانس و دکتری طبقه بندی شده است.

نمودار (۲) فراوانی افراد نمونه به تفکیک تحصیلات

در ادامه و در جدول (۱) شاخصه‌های توصیفی متغیرهای پژوهش گزارش شده است. همان طور که مشاهده می شود مقدار دامنه کجی و کشیدگی از سطح ۲- تا ۲+ فراتر نیست، به عبارتی می توان نتیجه گرفت که داده ها دارای کجی و کشیدگی قابل توجه ای نیستند و در آستانه نرمال قرار دارند.

جدول (۱): جدول ویژگی های توصیفی متغیر ها پژوهش

متغیر	کمینه	بیشینه	میانگین	انحراف استاندارد	کجی	کشیدگی
نگرش روابط فرازناشویی	35	65	48.68	5.649	.482	.122
ماجرای جویی	1.00	9.00	5.2852	1.31290	.215	.260
تجربه خواهی	.00	9.00	5.2129	1.35364	.277	.558
عدم بازداري	1.00	9.00	5.1559	1.36282	.271	.564
ملال پذیری	2.00	8.00	5.1787	1.30267	.364	.044
درستکاری	17	38	26.32	4.576	.031	-.539
مسئولیت پذیری	10	40	24.52	5.917	.270	-.623
دلسوزی	10	37	24.49	5.238	-.296	-.011
بخشودگی	12	38	25.25	5.458	.007	-.573
عزت نفس	-8.00	8.00	-.0114	3.20363	.057	-.382

فرضیه اول :

هیجان خواهی، نگرش به روابط فرازناشویی در زنان متاهل را پیش بینی می کند.

برای بررسی این سوال پژوهشی از رگرسیون چند متغیره استفاده شده است. پراکندگی داده ها مستطیلی شکل بود و مقادیر باقی مانده در اطراف صفر متمرکز و در دامنه مجاز مثبت و منفی ۳ قرار داشتند و به منظور بررسی استقلال مشاهدات از یکدیگر از آزمون دوربین- واتسون^۱ استفاده شد که با توجه به اینکه مقدار آن ۱/۵۵۶ است پس مفروضه برقرار است. در جدول ۲ به دو روش آماری تولرانس و VIF همخطی بین متغیرها نشان داده شده است. همانطور که در جدول (۲) نشان داده شده است از مفروضه خطی بودن متغیرها تخطی نکرده ایم .

جدول (۲): بررسی همخطی متغیرهای مستقل در تحلیل رگرسیون چندمتغیری

متغیرهای مستقل	تولرانس ^۲	VIF
ماجراجویی	.532	1.881
تجربه خواهی	.430	2.325
عدم بازداری	.499	2.005
ملال پذیری	.523	1.911

جدول (۳) نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیره ی نگرش به روابط فرازناشویی از روی مولفه های هیجان خواهی

مدل	شاخص منابع تغییرات	مجموع مجذورات	درجات آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری
۱	رگرسیون	3457.119	4	864.280	45.469	.000
	باقی مانده	4904.052	258	19.008		
	کل	8361.171	262			

نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون چندمتغیری در جدول (۳) نشان می دهد که رگرسیون مولفه های هیجان خواهی با نگرش به روابط فرازناشویی زنان متاهل از لحاظ آماری معنادار است. به عبارت دیگر مولفه های هیجان خواهی (ماجراجویی، تجربه خواهی، عدم بازداری و ملال پذیری) بخشی از واریانس نگرش به روابط فرازناشویی را تبیین می کنند ($F=45.469$, $p<0.01$). این نتیجه نشان می دهد که ضرایب رگرسیون معنادار است و شواهد کافی برای تأیید فرضیه وجود دارد. در تحلیل رگرسیون مولفه های هیجان خواهی به عنوان متغیرهای پیش بین (ماجراجویی، تجربه خواهی، عدم بازداری و ملال پذیری) و نگرش روابط فرازناشویی به عنوان ملاک وارد مدل است که نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیری در جدول (۴) قابل مشاهده است.

¹ Durbin-Watson

² tolerance

جدول (۴) نتایج ضرایب رگرسیون چند متغیر نگرش روابط فرازنشویی از روی مولفه های هیجان خواهی زنان متاهل

متغیر ملاک	پیش بین	ضرایب غیر استاندارد		ضرایب استاندارد بتا	t	sig
		B	خطای ضرایب غیر استاندارد			
۶	اثر ثابت	31.449	1.334		23.566	.000
	ماجراجویی	.544	.267	.127	2.036	.043
	تجربه خواهی	.412	.289	.099	1.424	.156
	عدم بازداری	.718	.253	.173	2.842	.005
	ملال پذیری	1.642	.270	.379	6.083	.000
۶	R	.۰/۶۴۳		R ²	.۰/۴۰۴	

با توجه به جدول (۴) می توان نتیجه گرفت که چهار مولفه های هیجان خواهی یعنی ماجراجویی، تجربه خواهی، عدم بازداری و ملال پذیری حدوداً ۴۰ درصد از واریانس متغیر نگرش روابط فرازنشویی را تبیین می کند. مقدار بتا درمدل ارایه شده نشان دهنده میزان تبیین واریانس متغیر های پیش بین روی ملاک است. بر اساس همین ضرایب استاندارد بتا بیشترین نقش و تبیین روی نگرش روابط فرازنشویی بر عهده مولفه ملال پذیری می باشد؛ به طوری که با هر واحد تغییر در واریانس ملال پذیری به اندازه ۳۷۹ / در واریانس نگرش روابط فرازنشویی تغییر ایجاد می گردد. عدم بازداری هیجان نیز به اندازه ۱۷۳ / در تبیین واریانس نگرش روابط فرازنشویی نقش معناداری دارد. همچنین مولفه ماجراجویی نیز با اندازه ۱۲۷ / در تبیین واریانس نگرش روابط فرازنشویی نقش معناداری دارد. در آخر همان طور که مشاهده می شود مولفه تجربه خواهی رابطه معناداری را تبیین واریانس متغیر ملاک ندارد. نتایج این پژوهش، با پژوهش های پیشین همسو می باشد. مومنی و همکاران (۱۳۹۶) در بررسی خود نشان دادند که افرادی که دارای ویژگی های شخصیتی هیجان خواهی، ناگویی هیجانی و عاطفه منفی بالا هستند گرایش بیشتری به خیانت زناشویی دارند. بررسی گروه هایی در ایالات متحده معلوم کرد که افراد دارای هیجان خواهی بالا احتمالاً به فعالیت های جنسی بیشتری اقدام می کنند لذا احتمال اینکه افراد خیانت کنند و روابط فرازنشویی داشته باشند بیشتر است. مدرسی (۱۳۹۳) در مطالعه ای به این نتیجه رسید که از فاکتور های هیجان خواهی تنوع طلبی، زیاده روی، اهمیت دادن به زیبایی و ریسک پذیری در زنان مطلقه و بدبینی اجتماعی نسبت به جنس مخالف و داشتن روابط اجتماعی بالا در زنان متاهل بود. در تبیین این یافته می توان گفت که از علل گرایش افراد دارای هیجان خواهی بالا به روابط خارج زناشویی، تمایل شخص برای جستجوی جدید، تنوع طلبی، کسب هیجان های جدید و اشتیاق برای خطر کردن، بی پروا بودن و به استقبال خطر رفتن است که از خصوصیات بارز این افراد می باشد. منشا خیانت در برخی مردان، به دلیل نداشتن تنوع در رابطه جنسی بود که این فقدان تنوع، باعث می شد تا آنها احساس خستگی و ناراحتی کنند، گیج و آشفته شده و احساس تنهایی کنند که این مولفه، ویژگی تجربه طلبی و ملال پذیری در افراد با هیجان خواهی بالا یعنی بیزاری از تجربیات تکراری، کارهای عادی، افراد قابل پیش بینی و واکنش بی قراری هنگام رو به رو شدن با این گونه موقعیت ها ارتباط دارد. در واقع عمده ترین عاملی که فرد را مستعد اقدام به روابط فرازنشویی می کند هیجان آوری و لذتی است که در پی این عمل می آید. این در حالی است که عده ای رفتار انسان را بر اساس عقل و منطق می سنجند اما نمی توان نقش ضروری و اساسی احساسات و عواطف را نیز نادیده گرفت و گاهی رفتار انسان ترکیبی از عقل و احساس و هیجانات می شود. هیجان خواهی در افرادی که دارای شرکای جنسی بیشتر، رفتار پر خطر جنسی و به نگرش جنسی شایع تر تمایل دارند بیشتر شایع است. بر این اساس، افرادی که دارای شدن هیجان بیشتر هستند تمایل بیشتری به روابط فرازنشویی دارند. به طور کلی می توان گفت که هیجان خواهی به تمایل به روابط فرازنشویی بستگی دارد.

فرضیه دوم:

هوش اخلاقی، نگرش به روابط فرازناشویی در زنان متأهل را پیش بینی می کند.

برای بررسی این سوال پژوهشی نیز همانند فرضیه اول از رگرسیون چند متغیره استفاده شده است. پراکندگی مستطیلی شکل می باشد و مقادیر باقی مانده در اطراف صفر متمرکز است و در دامنه مجاز مثبت و منفی ۳ قرار دارند. به منظور بررسی استقلال مشاهدات (استقلال مقادیر باقی مانده یا خطاها) از یکدیگر از آزمون دوربین- واتسون^۱ استفاده می شود که با توجه به اینکه مقدار آن ۱/۵۵۲ است پس مفروضه برقرار است. در جدول (۵) به دو روش آماری تولرانس^۲ و VIF همخطی بین متغیرها نشان داده شده است. همانطور که در جدول ۵ نشان داده شده است از مفروضه خطی بودن متغیرهای تخطی نکرده ایم.

جدول (۵): بررسی همخطی متغیرهای مستقل در تحلیل رگرسیون چندمتغیری

متغیرهای مستقل	تولرانس	VIF
درستکاری	.736	1.358
مسئولیت پذیری	.339	2.951
دلسوزی	.280	3.578
بخشودگی	.229	4.360

جدول (۶) نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیره ی نگرش به روابط فرازناشویی از روی مولفه های هوش اخلاقی

مدل	شاخص منابع تغییرات	مجموع مجذورات	درجات آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری
۱	رگرسیون	2857.132	4	714.283	33.482	.000
	باقی مانده	5504.039	258	21.333		
	کل	8361.171	262			

نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون چندمتغیری در جدول (۶) نشان می دهد که رگرسیون مولفه های هوش اخلاقی با نگرش به روابط فرازناشویی زنان متأهل از لحاظ آماری معنادار است. به عبارت دیگر مولفه های هوش اخلاقی (درستکاری، مسئولیت پذیری، دلسوزی و بخشودگی) بخشی از واریانس نگرش به روابط فرازناشویی را تبیین می کنند ($F=33.482$, $p<0.01$). این نتیجه نشان می دهد که ضرایب رگرسیون معنادار است و شواهد کافی برای تأیید فرضیه وجود دارد. در تحلیل رگرسیون مولفه های هوش اخلاقی به عنوان متغیرهای پیش بین (درستکاری، مسئولیت پذیری، دلسوزی و بخشودگی) و نگرش روابط فرازناشویی به عنوان ملاک وارد مدل است که نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیری در جدول (۷) قابل مشاهده است.

¹ Durbin-Watson

جدول (۷) نتایج ضرایب رگرسیون چند متغیر نگرش روابط فرازناشویی از روی مولفه های هوش اخلاقی

متغیر ملاک	پیش بین	ضرایب غیر استاندارد		ضرایب استاندارد بتا	t	sig
		B	خطای ضرایب غیر استاندارد			
۱ نگرش روابط فرازناشویی	اثر ثابت	31.449	1.334		23.566	.000
	درستکاری	.325	.073	.263	4.474	.000
	مسئولیت پذیری	.063	.083	.066	.757	.۵50
	دلسوزی	-.424	.103	-.393	-4.115	.000
	بخشودگی	-.353	.109	-.341	-3.234	.001
	R	.۵۸۵/۰		R ²	.۳۴۲/۰	

با توجه به جدول (۷) می توان نتیجه گرفت که چهار مولفه های هوش اخلاقی یعنی درستکاری، مسئولیت پذیری، دلسوزی و بخشودگی حدودا ۳۴ درصد از واریانس متغیر نگرش روابط فرازناشویی را تبیین می کند. مقدار بتا در مدل ارایه شده نشان دهنده میزان تبیین واریانس متغیر های پیش بین روی ملاک است. بر اساس همین ضرایب استاندارد بتا بیشترین نقش و تبیین روی نگرش روابط فرازناشویی بر عهده مولفه دلسوزی می باشد؛ به طوری که با هر واحد تغییر در واریانس ملال پذیری به اندازه ۳۹۳- در واریانس نگرش روابط فرازناشویی تغییر ایجاد می گردد. بخشودگی نیز به اندازه ۳۴۱/۰- در تبیین واریانس نگرش روابط فرازناشویی نقش معناداری دارد. همچنین مولفه درستکاری نیز با اندازه ۲۶۳/۰ در تبیین واریانس نگرش روابط فرازناشویی نقش معناداری دارد. در آخر همان طور که مشاهده می شود مولفه مسئولیت پذیری رابطه معناداری را تبیین واریانس متغیر ملاک ندارد. نتایج این پژوهش با پژوهش های پیشین همسو می باشد. در تبیین این یافته می توان گفت، بوربا (۲۰۱۵) هوش اخلاقی را بصورت ظرفیت تشخیص درست از غلط، داشتن یقین های اخلاقی و اقدام بر مبنای آن ها به منظور ارائه رفتار درست و شرافتمندانه تعریف کرده است. هوش اخلاقی بالا به فرد کمک می کند تا درست را از غلط تشخیص داده و بر رفتار ارزشمند و شرافتمندانه مصمم باشد، از این رو در نگرش وی به روابط فرازناشویی تاثیر می گذارد، همچنین نتایج نشان داد که مولفه های هوش اخلاقی نیز، نگرش به روابط فرازناشویی را تحت تاثیر خود قرار می دهد، از جمله، درستکاری که به معنای ایجاد هماهنگی بین اعتقادات و اعمال افراد است. درحقیقت انجام چیزی که می دانیم درست است و گفتن حرف درست در تمام زمان هاست، مسئولیت پذیری، به معنای پذیرش اعمال و پیامدهای آن و همچنین، اشتباهات و شکست هاست. دلسوزی، به معنای توجه به دیگران بوده و دارای تأثیرات متقابل است. بخشش، شامل آگاهی از عیوب و اشتباهات و همچنین، بخشیدن خود و دیگران است (لنیک و کیل، ۲۰۰۵). همانطور که از تعاریف مشخص است مولفه های هوش اخلاقی نیز با اثرات مثبت که بر روابط بین زوجین می گذارد مانع از نگرش زوجین به روابط فرازناشویی می گردد.

فرضیه سوم :

عزت نفس، نگرش به روابط فرازناشویی در زنان متاهل را پیش بینی می کند. برای بررسی این سوال پژوهشی نیز همانند دو فرضیه قبل از رگرسیون استفاده شده است، با این تفاوت به دلیل اینکه متغیر پیش بین یعنی عزت نفس دارای یک نمره کل است برای پیش بینی نگرش روابط فرازناشویی از رگرسیون ساده استفاده شده است. پراکندگی مستطیلی شکل می باشد و مقادیر باقی مانده در اطراف صفر متمرکز است و در دامنه مجاز مثبت و منفی ۳ قرار دارند. به منظور بررسی استقلال مشاهدات (استقلال مقادیر باقی مانده یا خطاها) از یکدیگر از آزمون دوربین- واتسون استفاده می شود که با توجه به اینکه مقدار آن ۱/۳۶۴ است پس مفروضه برقرار است.

جدول (۸) نتایج تحلیل رگرسیون ساده نگرش به روابط فرازنشویی از روی مولفه های عزت نفس

مدل	شاخص منابع تغییرات	مجموع مجذورات	درجات آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری
۱	رگرسیون	1979.220	1	1979.220	80.943	.000
	باقی مانده	6381.951	261	24.452		
	کل	8361.171	262			

نتایج نشان می دهد که رگرسیون عزت نفس با نگرش به روابط فرازنشویی زنان متاهل از لحاظ آماری معنادار است. به عبارت عزت نفس بخشی از واریانس نگرش به روابط فرازنشویی را تبیین می کنند ($F=80.943$, $p<0.01$). و شواهد کافی برای تأیید فرضیه وجود دارد. در تحلیل رگرسیون عزت نفس به عنوان متغیر های پیش بین و نگرش روابط فرازنشویی به عنوان ملاک وارد مدل شده است که نتایج تحلیل رگرسیون در جدول (۹) قابل مشاهده است.

جدول (۹) نتایج ضرایب رگرسیون چند متغیر نگرش روابط فرازنشویی از روی عزت نفس

متغیر ملاک	پیش بین	ضرایب غیر استاندارد		ضرایب استاندارد بتا	t	sig
		B	خطای ضرایب غیر استاندارد			
۱	اثر ثابت	48.671	.305		159.620	.000
	عزت نفس	-.858	.095	-.487	-8.997	.000
	R	.۴۸۷		R ²	.۲۳۷	

با توجه به جدول (۹) می توان نتیجه گرفت که عزت نفس حدوداً ۲۴ درصد از واریانس متغیر نگرش روابط فرازنشویی را تبیین می کند. مقدار بتا در مدل ارائه شده نشان دهنده میزان تبیین واریانس متغیر های پیش بین روی ملاک است. بر اساس همین ضرایب استاندارد بتا با هر واحد تغییر در واریانس عزت نفس به اندازه ۴۸۷ -/ در واریانس نگرش روابط فرازنشویی تغییر ایجاد می گردد. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده ها نشان داد، مولفه های هیجان خواهی و هوش اخلاقی (درستکاری، مسئولیت پذیری، دلسوزی و بخشودگی) و عزت نفس با نگرش به روابط فرازنشویی زنان متاهل از لحاظ آماری معنادار است. نتایج پژوهش حاضر با پژوهش رضوانی زاده و اسلامی (۱۳۹۵) و گلاس و رایت (۲۰۰۷) همسو می باشد. در تبیین این یافته می توان گفت، مازلو عزت نفس را عبارت می داند از شایستگی، توانمندی، کفایت، اطمینان، استقلال و آزادی. چنانچه ارضاء گردد فرد احساس ارزشمند بودن، توانا بودن، مثرتر بودن و احساس غرور و اعتماد به خود می کند و اگر ارضاء نگردد فرد احساس حقارت، درماندگی و ضعف می کند. راجرز عزت نفس را عبارت می داند از ارزیابی مداوم شخص نسبت به ارزشمندی خویش خود. (شاملو، ۱۳۹۱). تجاربی که کودک در راستای هر مؤلفه به دست می آورد، نقش اساسی را در ارزیابی از خود ایفا می کند. این فرایند ارزیابی یا قضاوت، توصیف های درونی از خود را میسر می نماید که عزت نفس نام می گیرد و به منزله بیانیه ای در چگونگی احساس کودک درباره خویش محسوب می شود. «عزت نفس سالم» را می توان مورد تقویت قرار داد و یا این که آن را از مسیر اصلی منحرف ساخت. شخص با عزت نفس قوی

، تا حدودی قادر است که در خود جنبه‌های مثبت پنج مؤلفه عزت نفس را تحقق بخشد . در صورت فقدان مؤلفه‌های مزبور شخص دچار ناپایداری ، بی‌پهودگی و ناتوانی می‌شود(حاجلو،۱۳۹۵). پیوند جویی و شایستگی از مهمترین این مولفه ها می باشد که بر نگرش فرد به روابط فرازناشویی اثر گذار است.از این رو عزت نفس بالا در فرد باعث شناخت بیشتر، خود پذیری و شایستگی وی شده و با افزایش کنترل هیجانات که به دنبال خود پذیری می آید، نگرش فرد به روابط فرازناشویی را کاهش می دهد.

بحث و نتیجه گیری:

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده ها نشان داد، مؤلفه های هیجان خواهی و هوش اخلاقی (درستکاری، مسئولیت پذیری، دلسوزی و بخشودگی) و عزت نفس با نگرش به روابط فرازنشویی زنان متأهل از لحاظ آماری معنادار است. نتایج پژوهش حاضر با پژوهش رضوانی زاده و اسلامی (۱۳۹۵) و گلاس و رایت (۲۰۰۷) همسو می باشد. در تبیین این یافته می توان گفت، مازلو عزت نفس را عبارت می داند از شایستگی، توانمندی، کفایت، اطمینان، استقلال و آزادی. چنانچه ارضاء گردد فرد احساس ارزشمند بودن، توانا بودن، مثمرتر بودن و احساس غرور و اعتماد به خود می کند و اگر ارضاء نگردد فرد احساس حقارت، درماندگی و ضعف می کند. راجرز عزت نفس را عبارت می داند از ارزیابی مداوم شخص نسبت به ارزشمندی خویشتن خود. (شاملو، ۱۳۹۱). تجاربی که کودک در راستای هر مؤلفه به دست می آورد، نقش اساسی را در ارزیابی از خود ایفا می کند. این فرایند ارزیابی یا قضاوت، توصیف های درونی از خود را میسر می نماید که عزت نفس نام می گیرد و به منزله بیانیه ای در چگونگی احساس کودک درباره خویش محسوب می شود. «عزت نفس سالم» را می توان مورد تقویت قرار داد و یا این که آن را از مسیر اصلی منحرف ساخت. شخص با عزت نفس قوی، تا حدودی قادر است که در خود جنبه های مثبت پنج مؤلفه عزت نفس را تحقق بخشد. در صورت فقدان مؤلفه های مزبور شخص دچار ناپایداری، بیهودگی و ناتوانی می شود (حاجلو، ۱۳۹۵). پیوند جویی و شایستگی از مهمترین این مؤلفه ها می باشد که بر نگرش فرد به روابط فرازنشویی اثر گذار است. از این رو عزت نفس بالا در فرد باعث شناخت بیشتر، خود پذیری و شایستگی وی شده و با افزایش کنترل هیجانات که به دنبال خود پذیری می آید، نگرش فرد به روابط فرازنشویی را کاهش می دهد.

منابع

- بهداری جهرمی، ثمینه، پایان، سهیلا، دشت بزرگی، زهرا (۱۳۹۶)، پیش بینی تمایل به روابط فرا زناشویی در میان پرستاران بر اساس هوش اخلاقی و برخی عوامل زمینه ساز. اخلاق پزشکی ۵۷-۶۷.
- حاجلو، مهناز (۱۳۹۵)، عزت نفس و اعتماد به نفس سالم. تهران: نشر قصیده. ۱-۱۰۲
- دلاور، علی (۱۳۸۰)، مبانی نظری علمی پژوهش. تهران: انتشارات رشد. ۱-۲۳۷
- رضوانی زاده، اکرم، اسلانی کتولی، انیسه (۱۳۹۵)، پیش بینی روابط فرا زناشویی از روی سبک های دلبستگی، عزت نفس و میزان خودشیفتگی در بین دانشجویان متأهل. پیشرفت های نوین در علوم رفتاری ۳۶.
- رفیعی، سحر، حاتمی، ابوالفضل و فروغی، علی اکبر (۱۳۹۴)، رابطه ی بین طرحواره های ناسازگارانه ی اولیه و سبک دلبستگی در زنان دارای خیانت زناشویی. فصلنامه علمی- پژوهشی جامعه شناسی زنان، سال دوم، شماره اول، صفحات ۲۱-۳۷.
- زارع، رویا (۱۳۹۷)، تعیین نقش دلزدگی زناشویی و هیجان خواهی در پیش بینی گرایش به روابط فرا زناشویی در زوجین جوان. پنجمین کنفرانس بین المللی روانشناسی، علوم تربیتی و سبک زندگی. ۶۷
- شاملو، سعید (۱۳۹۱). مکتبها و نظریه ها در روانشناسی شخصیت، تهران، رشد.
- صفایی، مهسا (۱۳۹۰). بررسی عوامل تأثیر گذار بر روابط فرا زناشویی در زوجین ساکن شهرک محلاتی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور.
- کمال جو، علی، نریمانی، محمد، عطادوخت، اکبر، ابوالقاسمی، عباس (۱۳۹۵). پیش بینی روابط فرا زناشویی بر اساس هوش معنوی، هوش اخلاقی، رضایت زناشویی و استفاده از شبکه های مجازی اجتماعی با نقش تعدیل کنندگی جنسیت. مشاوره و روان درمانی خانواده .
- گل محمدیان، محسن (۱۳۹۵)، تأثیرات آموزش هوش اخلاقی و معنوی و فرهنگی بر عملکرد خانوادگی زنان. فصلنامه فرهنگی- تربیتی زنان و خانواده، سال دهم .
- مدرسی، فریبا، زاهدیان، سیدحسین و هاشمی محمدآباد، نذیر (۱۳۹۳)، میزان سازگاری زناشویی و کیفیت عشق در متقاضیان طلاق دارای سابقه خیانت زناشویی و فاقد سابقه خیانت زناشویی. مجله علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی یاسوج (ارمغان دانش)، دوره ۱۹، شماره ۱، صفحات ۷۸-۸۹.
- مومنی، خدامراد، کرمی، جهانگیر، حویزی زاده گان، ندا (۱۳۹۶)، رابطه هیجان خواهی، عاطفه مثبت و منفی و ناگویی هیجانی با خیانت زناشویی. سلامت و مراقبت. ۲۲۱-۲۳۱.
- Abrams D, Hogg MA.(2013). Comments on the motivational status of self-esteem in social identity and intergroup discrimination. Eur J Soc Psychol. 1988;18(4):317-34.
- Atkins, D. C., Yi, J. (2005). Infidelity in couples seeking marital therapy. Journal of Family Psychology, 19(3), 470.
- Aviram, I., & Amichai-Hamburger, Y. (2015). Online infidelity: Aspects of dyadic satisfaction, self disclosure, and narcissism. Journal of Computer-Mediated Communication, 10(3), 34-54.
- Barta, W. D., & Kiene, S. M. (2015). Motivations for infidelity in heterosexual dating couples: The roles of gender, personality differences, and sociosexual orientation. Journal of Social and Personal Relationships, 22(3), 339-360
- Glass SP, & Wright TL.(2016). Reconstructing marriages after the trauma of infidelity. In W. K. Halford & H. J. Markman (Eds.), Clinical handbook of marriage and couples interventions. Hoboken, NJ: John Wiley.471-507.
- Golmohammadian M, Behrozi N, Yaseminejad P.(2015). Moral intelligence, its nature and essentiality. Med Ethics J; 9(3): 121-142. [Persian]
- Hall M, Hall J.(2014). Sacrifice and marital satisfaction. Ideas and Research; 20: 1-5.
- Kargar Khoram Abadi H, Khodabakhsh MR, Kiani F.(2017). Effectiveness of forgiveness - oriented Group counseling based on Islamic perspective to restore the marriage relationship after marital infidelity. Med Ethics J; 10(4): 29-36.
- Kargar Khoram Abadi H, Khodabakhsh MR, Kiani F.(2017). Effectiveness of forgiveness - oriented Group counseling based on Islamic perspective to restore the marriage relationship after marital infidelity. Med Ethics J; 10(4): 29-36.
- Lennick D, Kiel F.(2016). Enhancing business performance and leadership success in turbulent times. Pearson Education, Inc. Prentice Hall : 45-54
- Lennick, D., & Kiel, F., (2005), Moral intelligence, USA:Wharton school publishing.

- Makikangas, A., Kinnunen, U., Feldt, T. (2004). Self-esteem, dispositional optimism, and health: Evidence from cross-lagged data on employee. *Journal Of Research in Personality*, 38, 556-575.
- Mark KP, Janssen E, Milhausen RR. (2015). Infidelity in heterosexual couples: demographic, interpersonal, and personality-related predictors of extradyadic sex. *Archives of Sexual Behavior*; 40(5):971-82.
- Omarzu J, Miller AN, Schultz C, Timmerman A. (2012). Motivations and emotional consequences related to engaging in extramarital relationships. *Int J Sex Health*; 24(2): 154-162.
- Rafati S, Rejeh N, Ahmadi-Vash TM, Davati A. (2014). A study of ethical intelligence of medical students. *Med Ethics*; 8(27): 71-91. [Persian]
- Shackelford, T. K., Besser, A., & Goetz, A. T. (2008). Personality, Marital Satisfaction, and Probability of Marital Infidelity. *Journal of Individual Differences Research*. 6: 13-25.
- Snyder DK, Baucom DH, Gordon KC, Doss BD. (2014). An integrative approach to treating infidelity. *Family J*. 16(4): 300-307.
- Wolfinger, N. H., & Wilcox, W. B. (2013). Happily ever after? Religion, marital status, gender and relationship quality in urban families. *Social Forces*, 86(3), 1311-1337.